

Antim
IVIREANUL

DIDAHII

Antim IVIREANU

DIDAHII

Editura Virtual

2013

ISBN (e): 978-606-684-355-3

Avertisment

Acest volum digital este prevăzut cu sisteme de siguranță anti-piratare. Multiplicarea textului sub orice formă este sancționată conform legilor penale în vigoare.

Ne puteți vizita la:

Cuprins

ACEASTA O AM ZIS CÎND M-AM FĂCUT MITROPOLIT	5
LUNA LUI AVGUST, 6. CAZANIE LA PREOBRAJENIIA DOMNULUI.....	9
CAZANIE LA ADORMIREA PREASFINTEI NĂSCĂTOAREI DE DUMNEZEU	14
LA DUMINECA VAMEȘULUI, CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ	18
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA STRETENIIA DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS.....	22
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA DUMINECA LĂSATULUI DE BRÎNZĂ.....	25
CAZANIE LA VOVEDENIE BOGORODIȚE, NOEMVRIE 21.....	29
LUNA LUI DECHEMVRIE, 6. CAZANIE LA SFÎNTUL NICOLAE	33
LUNA LUI IUNIE, 29 DE ZILE. CAZANIE LA SFINȚII APOSTOLI PETRU ȘI PAVEL.....	39
CUVINT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA BOGOIAVLENIE.....	44
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA PREOBRAJENIIA DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS .	50
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA SFINȚII ȘI ÎNTOCMA CU APOSTOLII	
ÎMPĂRAT COSTANDIN ȘI ELENA	56
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA DUMINECA FLORILOR.....	60
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA DUMINECA LĂSATULUI SEC DE BRÎNZĂ.....	65
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA DUMINECA FLORILOR.....	71
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA SFINȚII ȘI ÎNTOCMA CU APOSTOLII	
ÎMPĂRAȚ COSTANDIN ȘI ELEN	76
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA NAȘTEREA DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS	80
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA OBREZANIIA LUI HRISTOS	84
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA ADORMIREA PREASFINTEI STĂPÎNEI	
NOASTRE NĂSCĂTOAREI DE DUMNEZEU ȘI PURUREA FECIOAREI MARIA.....	86
ÎNVĂȚĂTURĂ LA SFÎNTUL PĂRINTELE NOSTRU NICOLAE.....	89
PREDOSLOVIE LA CUVÎNTUL DE ÎNVĂȚĂTURĂ ÎN DUMINECA FLORILOR.....	93
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ ȘI DE UMILINȚĂ ÎN DUMINECA FLORILOR	94
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA PREOBRAJENIIA DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS .	99
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA OCTOMVRIE 26, ÎN ZIOA SFÎNTULUI ȘI	
MARELUI MUCENIC DIMITRIE, IZVORÎTORIULUI DE MIR ASUPRCUTREMURULUI..	103

ÎNVĂȚĂTURĂ LA NOEMVRIE 8, ÎN ZIOA SĂBORULUI SFINȚILOR ÎNGERI	108
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ ÎN 26 A LUNII OCTOMVRIE.ASUPRA CUTREMURULUI ȘI A MARELUI MUCENIC DIMITRIE IZVORÎTORIULUI DE MIR .	114
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ ÎN DUMINCCA FLORILOR.....	120
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ ASUPRA OMULUI MORT	124
ÎNVĂȚĂTURĂ CÎND SĂ FACE PARASTAS	127
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ ÎN 25 A LUNII DECHEMVRIE. LA NAȘTEREA DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS.....	128
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA DUMINECA FLORILOR.....	133
ÎNVĂȚĂTURĂ ASUPRA POCĂINȚII.....	139
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA POGREBANIIA OMULUI PRESTĂVIT.....	145
CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ IARĂ LA PRESTEVIREA OMULUI	147
SCRISOAREA LA LEAT 7220, ÎN LUNA GHENARIE, ÎN 13 ZILE	149
DUMINECĂ LA FEVRUARIE 3 ZILE, RĂSPUNSUL CE AM DAT A DOA OARĂ.....	153
ÎNCEPĂTURĂ ȘI ÎNVĂȚĂTURĂ PENTRU ISPOVEDANIE.....	155
PREFEȚE, DEDICAȚII, POSTFEȚE	159

ACEASTA O AM ZIS CÎND M-AM FĂCUT MITROPOLIT

„Veniți după mine și voi face pre voi păscari¹ de oameni.”

Doftorii cei desăvârșit și înțelepți atunci mai mult măresc lauda meșteșugului lor, nu cînd cu hier și cu foc luptă patima să o supue, după cum iaste liagia războiului, ce numai cînd aceia ce pătimește cu apipăeri mîngăioase și cu doftorii dulci vor afla leacul bolnavului și cele înfricoșate porunci ale meșteșugului doftoresc să le oprească și oarecare zile cu mîncări doftorești și hrănitore potolind durerile, să arate pre acela ce pătimește mîntuit de boală.

Așa și preaînțeleptul doftor al sufletelor și al trupurilor noastre, împăratul împăraților Hristos, Dumnezeu nostru, văzînd lumea că bolnăvii cu patimile necredinții și să umfla ca o rană cu înșălăciunile cele lumești spre închinăciunea idolilor, au socotit cu multe feliuri de mijloace și au purtat de grijă pentru mîntuirea oamenilor și a neamului omenesc, de vreme ce acesta iaste lucrul cel dintîi al bunătății lui, a mîntui pre omul din mîinile vrăjmașului și a-l aduce la frumuseția cea dintîi și la vrednicia de la care au căzut pentru păcatul neascultării al strămoșului Adam și nu trimite ploae de foc spre îngrozirea lumii, nici pornește marea ca o oaste împotriva pămîntului, nici înarmează puterile stihilor împotriva necredinții, ci numai o supune cu blîndește și cu minuni și o trage spre dînsul cu faceri de bine și cu cuvinte cerești o preface să se mute de pre dînsa patimile cele sufletești, ce să umfla ca o rană otrăvită.

Și vrînd Dumnezeu cuvîntul ca să se arate în lume mai nainte, pînă a nu să întrupa și a să face om, au trimis în lume proroci să propoveduiască la oameni venirea lui cea înfățășată. Și pentru aceasta n-au ales împărați și crai, să facă proroci; n-au luat filosofi și ritorii, să trimită propoveduitorii venirii lui; n-au pogorît din ceriu întunerece și mulțime de îngerii, ce are pe lîngă dînsul, mii de mii nesocotiți și nenumărați, ci au trimis oameni proști și mai vîrtos păstori de oi, ca pre Moisi, ca pre David, ca pre Samuil și toată mulțimea prorocilor, prin mijlocul a căroră au sămînat buna-credință, nu în toată lumea, ci numai la un neam, la jidovi, carii lăcuia într-o parte a pămîntului în Iudeia.

Dară de vreme ce Dumnezeu va pre toți oamenii să-i mîntuiască și la cunoștința adevărului să vie, căci aceasta iaste mare sete la Dumnezu a pofti și a iubi să se mîntuiască oamenii, pentru aceasta nu să odihniia Dumnezeu să fie numai la jidovi buna-credință și celelalte limbi fie lipsite de darul lui. Pentru aceasta au vrut să răsără lumina dumnezeirii lui în toată lumea: și viind împlinirea vremii, după cum zice fericitul Pavel, vrut-au Dumnezeu să vie Fiiiul lui, să se nască din muiare, să se facă supt lege, ca pre cei de supt lege să-i răscumpere; s-au făcut om din Născătoarea de Dumnezeu

---

¹ În ed. Erbiceanu, ca și în edițiile Iorga și P. V. Haneș: *vînători*. Citatul, luat din *Evanghelia de la Matei*, IV, 19 este: „Veniți după mine și vă voi face pe voi pescari de oameni?”. *Biblia*, ed. 1936.

și pururea fecioară Mariia, au petrecut în lume împreună cu oamenii și vrînd să tragă limbile la cunoștința dumnezeirii lui și să-i învețe lucruri preaslăvite și poruncă noao și viață cerească, cerca să afle slugi acestor porunci; și n-au căutat cetăț, nu s-au uitat la mulțime de oameni, nu s-au socotit slujba împăraților, s-au scîrbit de puteria avuției, au urît biruința ritorilor, nu i-au trebuit limbile filosofilor, nu s-au slujit cu arme, după cum e obiceiul ostașilor, nici cu alte meșterșuguri asemenea acestora, pentru ca să nu aibă putere nimenea din cei necredincioși să zică că au tras la sine Hristos mulțimea cu unele ca acestea, ci numai s-au slujit iară cu mijlocul cu carele au ales pre proroci. Și ce face? Au luat iară propoveduitori *Evangeliei* nu păstori, ca pre proroci, ci păscari, și vînători de pește și i-au trimis să propoveduiască lumii bunavestire și le încredințează în mîinile lor și în limbile doftorii lumii, zicîndu-le: „Veniți după mine și voi face pre voi păscari de oameni. Încetați de a vă trudi deasupra mării cei neînsuflețite.

Mutați pentru dragostea mea meșterșugul cel păscăresc pre pămînt. Acolea pre dînsul trimitet și vă întindeț mreșile. Vînaț pentru mine vînatul credinții. Veniț după mine. Urmați-mi mie, ucinicii miei și învățătorii lumii. Lătrați pentru dragostea mea meșterșugul vostru, pentru ceriuri.

Vărsată iaste ca apa mării pre pămînt închinăciunea idolească. Zidirea iaste acoperită cu norul a mulți dumnezei. Adîncul necredinții îneacă toată lumea; oamenii să cufundă de valurile drăcești. Lumea pute de împuțiciunea sîngiurilor și să strică cu jirtvele cele stricăcioase. Voiu pune asupra lor ispravnici și doftori, pre voi, pre păscari. Patima aceasta chiiamă meșterșugul vostru. Să slujim cu iară mîntuitoare zidirea ce iaste în nevoi; veniți după mine.”

Iară ei, lăsînd mreșile, merseră după dînsul. Într-un gînd era ceata ucinicilor cu pohta stăpînului; și ca niște oameni drepti și proști de răutate n-au viclenit în mintea lor, nici ș-au prepus în inima lor de acea chiemare; ci ca niște oameni blînzi și făr'de răutate au mers după dînsul, ca hierul după piatra magnitudului și ca părul după chihribariul cel curat. Și cu puteria mîntuitorului Hristos au rușinat pre cei ce i-au văzut și ca pe niște pești, cu mreaja bogosloviei au prins mulțimea și au vînat auzurile noroadelor și au înduplecat inimile tiranilor și sufletele împăraților le-au supus; și au făcut o izbîndă și o biruință atîta de frumoasă, cît n-au putut-o face toate împărățiile lumii. Oameni făr'de arme și nedechisiț de ale oștirii, săraci de avuție, proști de învățătură, slabi de post, blînzi pentru nerăutate au înălțat nu steaguri de oaste, ci numai crucea, semnul păcii, propoveduind, nu cu sunet de tobe și de surle, ci numai cu neputincioasă limbă și neînvățată, pe Hristos și credința și fulgerund, nu zic, cu fulgerile săbiilor, celor ascuțite, ci numai cu strălucirile unei vieți bune, neumplînd pămîntul de oști, nici să acopere marea de corăbii cu vetrile, ci numai făr'de rane, făr'de sînge, făr'de vătămare, calcă și supune toată păgînatatea, biruiesc iadul, sting înșălăciunea, izgonesc minciuna, întind numele lui Hristos și credința, cît iaste întins pămîntul și lumea.

Pentru aceia dară nu iaste minune, iubiții miei ascultători și cinstit și de bun neam boiari, de

m-au rînduit și pre mine Dumnezeu și m-au pus, om mic fiind și smerit, păstor mic, la mică turmă, la dumneavoastră, pre carii eu nu vă am, nici vă țin turmă mică, ci mare și înaltă; mare pentru buna închinăciune și dreapta credință care o păziți curată și nespurcată, fiind încungiurați și îngrădiți între hotarile celor striini de fel și împresurați de atîta nevoi [ce vin] și scîrbe ce vin totdeauna, neîncetat, de la cei ce stăpînesc pămîntul acesta, înaltă pentru buna ascultare și supunerea care arătați de-a pururea către beserică și către arhieru.

De vreme ce aceste doao întemeiază și întăresc beserică, credința la Dumnezeu și buna ascultare la biserică și măcar că eu am fost mai mic și mai netrebnic decît toți, precum au fost și

David mai mic între frați în casa tătîne-său, dară Dumnezeu n-au căutat la micșorarea și netrebnicia mea, nu s-au uitat la sărăcia mea și streinătatea mea, n-au socotit prostia și neștiința mea, ci au căutat la bogăția și noianul bunătății sale și au acoperit de către oameni toate spurcăciunile și fărdelegile mele, carele sînt mai multe decît perii capului meu și decît năsipul mării și m-au înălțat, nevrednic fiind, la această stepenă și mare vrednicie a arhieriei. Și m-au trimis la dumneavoastră să vă fiu păstor, părinte sufletesc, rugător către Dumnezeu pentru buna sănătatea și spăsenia dumneavoastră și a cinstitelor dumneavoastră case purtători de grijă la cele ce ar fi spre folosul mîntuînții și să vă fiu de mîngîiare la scîrbele robiei cei vavilonești a lumii aceștia, ca Ieremia norodului lui Dumnezeu și ca Iosif, al unsprăzecilea fecior al patriarhului Iacov egiptenilor; și dimpreună cu dumneavoastră să pătimesc la toate cîte va aduce ceasul și vremea, pentru care lucru am datorie să priveghiez cu osîrdie și făr'de lene, zioa și noaptea și în tot ceasul, pentru folosul și spăsenia tuturor de obște, învățîndu-vă și îndreptîndu-vă cu frica lui Dumnezeu, pre calea cea dreaptă.

Și dumneavoastră încă aveți datorie, cele ce veți cunoaște că vă învăț, făr'de fățarie și făr'de vicleșug, vă îndemn să le priimiți și să le faceți, pentru folosul cel sufletesc al dumneavoastră și să vă supuneți ascultării; că acea ascultare ce o faceți mie, o faceți lui Hristos. Că zice la 10 capete ale Lucăi: „Cel ce ascultă pre voi, pre mine ascultă și cel ce să leapădă de voi să leapădă de mine și cel ce să leapădă de mine, să leapădă de cel [cel] ce m-au trimis pre mine”. Așijderea zice și fericitul Pavel, la 13 capete către ovrei: „Fraților, plecați-vă povățuitorilor voștri și vă cuceriți lor, că ei priveghiază pentru sufletele voastre cum ar fi să dea cuvînt ca cu bucurie aceasta să facă, iar nu suspinînd, că nu iaste de folos voao aceasta”.

Și mă rog bunătății lui și iubirii sale de oameni să-mi lumineze mintea ca să poci propovedui cuvîntul adevărului și să-mi întărească inima întru frica lui, ca să pociu păstori cuvîntătoarea turma lui cea aleasă, care o au răscumpărat, cu preascump sîngele său, din mîna vrăjmașului, după cum adeverează Petru apostolul zicînd: „...Știind că nu cu < lucruri > putrede, cu argint sau cu aur v-ați răscumpărat din cea deșartă viață a voastră, ce era dată de la părinți, ci cu cinstit sînge ca a unui miel făr'de prihană și nespurcat Hristos”.

Iar Dumnezeu cel mare și înalt, carele iaste închinat de toate făpturile, izvorul preaînțelepciunii, adâncul cel neurmat al bunătații întru adevărat și adâncimea cea nehotărîtă a bunii îndurări, însuși ca un stăpîn și iubitoriu de oameni, să trimiță darul Duhului Sfînt pre cinstit și cel de Dumnezeu încununat cap al prealuminatului domnului și al nostru de obște de mult bine făcător, Io Costandin Basarab voevod și să-i blagoslovească dintru înălțimea lăcașului său, ca pe Avraam, înmulțindu-i seminția din neam în neam și să-l păzească cu întreagă sănătate și cu lină pace, pînă la adînci bătrînețe la preaînălțat scaunul mării-sale, dimpreună cu toată luminată casa mării-sale. Mîna cea tare și puternică și brațul cel înalt al preaînălțatului Dumnezeu să supue pre toți vrăjmașii cei văzuți și nevăzuți podnojie picioarilor mării-sale; și să vă întărească și pe dumneavoastră, de la mic pînă la mare, împreună cu toți ai dumneavoastră, întru credința cea bună și dreaptă, întru cunoștința adevărului și întru nădejdea vieții cei de veci, care iaste făgăduită de nemincinosul Dumnezeu mai nainte de vremile vecilor, aleșilor lui și să vă povățuiască la tot lucrul cel bun și de folos, spre plăcerea lui, ferindu-vă în toată vremea și în tot ceasul și în tot locul, de vicleșugurile diavoiului să vă îngrădească cu sfinții îngerii săi și să vă înarmeze cu arma dreptății și să vă dăruiască pacea lui cea ce covîrșăște toată mintea, ca să petreceți viața cinstit și curată, cu pace și cu sănătate; să păzească inimile voastre și gîndurile voastre în Hristos Iisus, după cum zice Pavel, ca să faceți cîte sînt adevărate, cîte sînt cinstite, cîte sînt drepte cîte sînt curate, cîte sînt iubite, cîte sînt cu nume și laudate, cu rugăciunile și cu blagoslovenia preasfințiților arhieriei și întru Hristos iubiț fraț și de-a tocma slujitori. Și după petrecaniia vieții aceștia să ne învrednicească pre noi [pre noi] pre toț Dumnezeuul cel milostiv la împărăția ceriului, ca să auzim fieștecarele din noi glasul acela: „Slugă bună și credincioasă, preste puțin ai fost credincios pre mai multe te voiu pune. Intră întru bucuriia Domnului.”

LUNA LUI AVGUST, 6. CAZANIE LA PREOBRAJENIIA DOMNULUI

„Luat-au Iisus pre Petru și pre Iacov și pre Ioann, fratele lui și i-au suit pre dînșii într-un munte înalt deosebi și s-au schimbat fața înaintea lor.”

Cuvintele acestea sînt ale sfintei *Evangelhii*, dintru carele avem să înțelegem de preaslăvita schimbarea feții a domnului nostru

Iisus Hristos, ce s-au făcut în muntele Thavorului. Că vrînd ca să arate mărirea sa ucenicilor săi și noao, mai nainte cu putinei, zice *Evangelhia* cum că umblînd Iisus în părțile Chesariei lui Filip, întreba pre ucenicii săi zicînd: „Cine îmi zic mie oamenii a fi?” Iar Petru apostolul din descoperirea părintelui ceresc dintre toate celelalte vorbe ale ucenicilor i-au zis cum că iaste fiiul lui Dumnezeu celui viu și cu acest mijloc descoperind tuturor mărirea sa cea mare, ocară patimii sale ucenicilor săi celor întăriți întru această credință o au arătat zicînd că i să cade lui a merge în Ierusalim și multe a păți de < la > bătrîni și de la arhierii și de < la > cărturari și a să omorî și a treia zi a învia din morți.

Care cuvinte auzindu-le Petru și fiind încă cu conoștința trupească și necunoscînd mărirea ce era să vie dintru ocară patimilor, s-au nevoit ca să întoarcă pre Domnul de la acest gînd, zicînd: „Departă de tine, Doamne, să nu-ț fie ție aceștia”. Căruia Domnul îi zise:

„Du-te denapoia mea, satano. Sminteală-mi ești, că nu gîndești cele ce sînt ale lui Dumnezeu, ci cele omenești.” Cu care cuvinte dojăniia Domnul gîndul cel trupesc ce era înrădăcinat cu greșala păcatului celui de obște, în mintea oamenilor și zice cum că-i iaste sminteală, nu ca doară ar păți el sminteală ci pentru că cu acele cuvinte îl oprii pre el Petru de la lucrarea mîntuirii noastre, dintru care cuvinte putem cunoaște dragostea cea fierbinte a lui Dumnezeu care are cătră neamul omenesc, că pentru fierbințeala dragostei aceștia ș-au schimbat fața înaintea ucenicilor, pentru ca să-i întărească pre dînșii mai mult în credință și să nu să smintească vâzînd pre dascălul lor pătimind pre cruce.

Drept aceia lasă astăz de strălucește întru dînsul lumina aceia a mării, care lumină, va străluci și în trupurile sfinților lui, cînd vor lua cununa cea desăvîrșit a bucuriei lor, întru care lumină toată făptura omenească, cea din afară, atîta s-au schimbat cît obrazul lui strălucia ca soarele și veșmintele lui era albe ca zăpada. Iară asămînarea aceasta a obrazului cu soarele și a veșmintelor cu zăpada, nu doară pentru aceia să asămînează cum că nu ar fi strălucit obrazul lui decît soarele, sau veșmintele lui nu ar fi fost mai albe decît zăpada, ci pentru că aici, în lume, nu avem noi alt nimic mai strălucitor și mai luminat decît soarele sau mai alb decît zăpada. Că pentru trupurile sfinților însuș

Domnul zice la 13 capete ale lui Mathei, că vor străluci ca soarele întru împărăția părintelui lor (carii sînt pre lîngă Hristos ca niște stele) carii iau lumina lor de la acest soare al dreptății, că de asemenea Hristos pre lîngă toți sfinții lui ca un soare pre lîngă stele, și de vor străluci sfinții ca soarele, cu cît mai vîrtos va străluci soarele acesta al dreptății. Și lumina aceasta, ochii cei slabi ai ucenicilor nu-i smintia, ci mai vîrtos, cu o bucurie oarecare, dumnezeiască, îi veseliia. Și nu numai lumina aceasta strălucia în obrazul lui Hristos, ce și o frumusețe oarecare și podoabă nespūsă să arăta întru dînsul, atîta cît de s-ar aduna într-un loc toată frumoseția și toată podoaba și cea pămîntească și cea cerească, nici într-un chip n-ar putea ca să veselească ochii și inimile celor ce ar privi spre dînsa, precum au veselit lumina aceia ochii ucenicilor lui Hristos.

Și această bucurie, preste fire a ucenicilor lui Hristos nu din strălucirea luminii, ci mai mult din luminata frumusețe a mîntuitorului să făcea, pentru care lucru putem cunoaște bunătatea și dragostea lui cea mare că, cu această mărire putea totdeauna să strălucească, iar din buna voia sa pentru noi au închis raziile strălucirii sale, ca să poată răbda durori amară pentru noi și pentru păcatele noastre, ca să poată face răsplătire mării ceai dumnezeești.

Deci cine va fi acela carele va socoti aceștia și nu să va aprinde cu totul de dragostia mîntuitorului acestuia? Și cine nu să va minuna de puterea lui cea nespūsă care totdeauna ar fi putut ca să strălucească cu această mărire? Și cine nu va iubi o bunătate ca aceasta, pentru care (o, minune!) au gonit de la sine o mărire ca aceasta, ca să poată săvîrși mîntuirea noastră? Că mai mare minune au fost a închide o mărire ca aceasta, strălucitoare decît a străluci cu dînsa de-a pururea. Și nu numai singură mărirea lui Hristos veseliia ochii ucenicilor, ce și a lui Moisi < și > a lui Ilie, carii, împreună cu Domnul să arătase a fi cuprinși de lumina și de mărirea aceia. Că precum nu era slobod înaintea împăratului Artaxerx a intra cineva îmbrăcat în sac, așa nu s-au convenit nici înaintea împăratului celui vecinic a sta slugile lui, fără numai a fi îmbrăcați în lumină și în strălucire; că aceștia era din toți părinții legii vechi mai aleși și mai mari; că unul era nomothetis, adecă puitoriu de lege, iară celalalt era zilotis, adecă întăritori aceștii legi. Și pre aceștea au vrut Domnul să se arate cu dînsul, pentru ca din lege și din proroci să ia mărturisire omenirea lui.

Oare ce gură ar putea grăi, ca să adevereze cu ce bucurie și veselie s-au umplut acei doi luminați proroci, cînd pre Domnul și mîntuitorul lor, de carele multe prorocise, nu numai în trup, ci și în mărire și în strălucire îmbrăcat l-au văzut? Că de vreme ce s-au învrednicit aceștea a-l vedea și a-l auzi pre domnul Iisus, de care ei de mult doriia ca să-l vadă și nu numai ei ce și toate neamurile, cu ce gură va putea neștine să grăiască cu adevărat bucuriia lor și mai vîrtos că dintr-atîțea părinți și proroci ai legii vechi, numai ei s-au învrednicit a vedea o mărire ca aceasta? Și de s-au bucurat Simeon bătrînul atîta, vîzînd pre mîntuitorul Hristos, numai în scutece mișcînd, cît moartea care alt lucru mai groaznic nu poate fi, cu ochii veseli o priviia, dară aceștea carii pre acestas domnu întru

mărire strălucind l-au văzut, ce vor fi făcut și cu ce bucurie să vor fi bucurat și cu ce veselie să vor fi veselit? Încă și sufletele acelia care era închise în sânul lui Avraam, întorcându-se Moisi și spuindu-le lor celia ce au văzut, cunoscându-ș ei a fi aproape zioa mîntuirii și a răscumpărării lor, cu ce dragoste vor fi așteptat?

Iară de vreme ce aceștia toate sînt puse peste înțelegere, cu o tăcere oarecare, blîndă și cu o dragoste, cu credință trebuie să le cinstim și să le mărim. Cuvios și trebuincios lucru socotesc a fi, ca să știm la această preaslăvită mărire, acești luminaț proroci, ce cuvinte vor fi vorbit cu Domnul? Că înălțimea fețelor, înălțat lucru, oarece întreba și veselii mării, vesel oarece și frumos lucru poftia. Că așa vedem ce să face și la mesele și ospetele celor mari, că sînt toate voioase și vesele, mîncările, băaturile, vorbele, jocurile și cîntările: nimic nu iaste de jale sau de întristăciune, ci toate de bucurie și de desfătare.

Cine iaste, dară, acela acum, carele să poată spune mărirea zilei aceștia, desăvîrșit și precum să cade? Că tot ce au fost mai slăvit în legia veche și în cea noao, în ceriu și pre pămînt, la arătare a eșit, căci acolo au fost mai marii prorocilor, ai legii vechi și mai marii apostolilor ai legii noao; din ceriu sfînta troiță s-au văjlit și de pre pămînt preasfînta omenire a lui Hristos s-au arătat. Și la această veselie, mare și preaslăvită, mai mult decît trei apostoli, carii au fost mai iubiț, n-au fost chemați.

Să vedem dară și vorba cea de veselie ce au fost. Vorbiia, zice Luca, la 9 capete pentru patimile Domnului, carele era să le împlinească în Ierusalim; adecă vorbia pentru patime, pentru moarte, pentru îngropare, pentru cruce, pentru legături, pentru scuiări, pentru palme, pentru ocări și pentru bățiile, carele era ca să le împlinească în Ierusalim. Deci, dară, au aceștia sînt cuvintele cele mari și de veselie, carele să convenia să se grăiască la o veselie ca aceasta? Acest fel de vorbă era să se amestece la o bucurie ca aceasta?

Tocma aceasta iaste, că nu trebuie socotită această vorbă, după socoteala lui Petru, pămîntește, ci după socoteala lui Hristos, care au urît cele pămîntești înaintea căruia nimic mai vrednic nu era decît pentru mărirea lui a răbda paterni și ocări; că mai marele judecătoria lumii, Dumnezeu, pentru ca să slobozească neamul omenesc, din robii diavolului, acest preț de răscumpărare mai vîrtos au pohtit de la răscumpăratoriul neamului omenesc, ca să jărtvească el pentru om, cu moarte amară și plină de ocări, care dar și jărtvă atît au fost de iubită înaintea lui, cît pentru această jărtvă au ertat toate greșalele din toț vecii cei trecuți și ușile ceriului, cele pînă atunce încuiate celor răscumpraț, le-au deșchis și lumea au întors-o întru mila sa cea veche. Că mai mult l-au îmblînzit și l-au milostivit această jărtvă singură, decît precum îl mîniase răutățile și făr-legile tuturor oamenilor dintru care putem cunoaște și putem înțelege că vorba aceasta au fost foarte vrednică unii mării ca aceia. Că cei lucru iaste mai iubit robului, decît, slobozirea lui? Și ce iaste mai drag streinului, decît întoarcerea la moșia sa?

Fiind, drept aceia, înstreinați Moisi și Ilie de atîta vreme de moșia lor de care foarte doriia, ce ar fi putut grăi mai cu dragoste și mai cu dulceață, decît pentru moartea preotului acestui mare, pentru care moarte să da streinilor întoarcere la moșia lor? Așîderea și Domnul, ce fel de vorbă ar fi avut mai iubită, decît vorba mîntuirii și a răscumpărării lumii? Că atîta doriia de păharul acesta a-l bea, cît cea puțină vreme ce mai era să treacă pînă a-l bea, îi părea că sînt mii de ani. Căci cu setia acestui păhar să lucra mîntuirea sufletelor omenești, răscumpărarea lumii, stricarea puterii diavolului, înmulțirea credinții, ertăciunea păcatelor și slobozirea sufletelor. Și atîta să bucura de aceștia cît în locul bucuriei ce era înaintea lui, răbda crucea de-l munciia și bățiile de-l căzniia și spinii de-l încrunta și durorile sufletului de-l chinuia, de care chinuri asuda sudorile cele crunte, negîndind nimica de rușine. Că de au părut lui Iacov puțin 7 ani a sluji pentru Rahila, logodnica lui, de dragostea ce avea cătră dînsa, dară unui iubitoriu mare ca acesta, cum nu i-ar fi părut puține muncile și caznele, cu care iubita lui logodnică o răscumpăra și o curăția pre dînsa cu scăldarea neprețuitului său sînge și foarte frumoasă, făr'de nici o hulă și întinăciune o făcea.

Drept aceia nu i-au putut fi mai iubit și mai dulce decît a vorbi de lucrul acela, de carele el mult înseta. Cunoască, dară, acum fieștecarele dintru noi pohta cea nespusă, bunătatea cea negrăită, mila cea bogată și dragostea cea desăvîrșit a iubitorului de oameni Dumnezeu, cu cîtă sete au priimit (nu pentru sine, ci pentru noi, viermii cei lepădați) atîtea ostenele, durori, patime și moarte.

Dară noi, acum, căci să nu priimim pentru dragostea lui și pentru binele ce ne-au făcut vreo scîrbă, măcar cît de mică? Însă vorbindu-se aceștia și gătindu-se Moisi și Ilie ca să ducă, iară Petru ca să nu să lipsească de o frumosețe și de o dulceață strălucitoare ca aceasta, zise: „Doamne, bine iaste noao a fi aici; de vei vrea, să facem trei colibi, ție una și lui Moisi una și una lui Ilie”, neștiind ce zice; că nici un lucru lumesc nu-ș aducea aminte, nici de mîncare, nici de băutură, nici de viață, nici de moarte, ci toate lucrurile, încă și de sine uitîndu-ș fiind ca și un beat de dragostea acei frumoseți, numai de aceia înseta, numai aceia poftiia și numai întru aceia a petrece de pururea să nevoia. Iară încăși luînd seama vorbeii și a poftii lui Petru o aflăm să fie supusă voii dumnezeiești; că au zis: de vei vrea, să facem aici trei colibi, adecă de vei nărați.

După aceasta zice: „Că încă grăind el, iată nor luminat umbri pre ei și iată glas din nor grăind: Acesta iaste fiiul meu cel iubit, întru carele bine am voit, pre acesta-l ascultați. Și tot cela ce poștește ca să placă mie, prin credință și prin dragoste să fie una cu dînsul; că așa, cu dînsul și printr-însul să fie plăcut mie. Și pre acesta ascultați, că va deșchide voao cale de mîntuire și cu crucea va face voao scară spre împărăția ceriului. Pre acesta ascultați, că el iaste calea și viața și dreptatea, el iaste cuvîntul meu și înțelepciunea mea; pre dînsul, drept aceia, ascultați, iară nu pre lume, nici înșălăciunile șarpelui celui de demult, nici îndămnurile trupului, nici cuvintele fariseului, socotind strălucirea și mărirea luminii care era întru dînsul și în Moisi și în Ilie și alte minuni, toate cîte ați văzut în loc de

mărturie .”

Și iarăș zice că, auzind ucenicii, căzură pre fața lor și să temură foarte. De au adus cuvântul acest dulce și mîngîitoriu al lui Dumnezeu atîta frică, dară groaza judecătoreiului ce va face? De îngrozește așa îndemînarea a ținea legia, dară cînd va lua seama pentru lenevire celor ce n-au împlinit legia ce va lucra? Și oare pentru ce la o veselie ca aceasta, întru care vrea să arate Domnul mărirea și frumoseția sa, au adus ucenicilor săi frica aceasta? Cu adevărat nu iaste alta fără numai ca să ne învețe pre noi aceia ce iaste scris la al doilea *Psalom*: „Slujiț Domnului cu frică și vă bucurați lui cu cutremur”. Că să cuvine omului a să bucura de o bunătate mare și a să teme și a să cutremura de o mărire mare.

Cuvîndu-se, drept aceia aceștia amîndoao lui Dumnezeu de-a pururea întru toate laudele și măririle lui, trebuiaște să le avem și să cerem ajutoriul și mila lui cea bogată. Că fără de mila lui nimic spre mîntuirea sufletelor noastre nu vom putea face; că însuș cu nemincioasa gura lui zice: „Fără de mine nimic nu puteț să faceț”. Și de vreme ce fără dînsul nu putem nimica, iară lui trebuie să-i zicem cu căldură, dintru adîncul inimii, să ne miluiască după marea mila sa și după mulțimea îndurărilor sale și să ne descopere ochii sufletului și ai trupului, ca să putem pricepe minunile sale; să scoată din trupurile noastre, ceste de carne, inimile cele de piatră și să ne dea inimă de trup ca să ne temem de dînsul și să ne rușim de poruncile lui. Să ne lumineze inimile noastre ca și ale apostolilor, să ne întărească de pururea asupra vrăjmașilor noștri celor văzuți și nevăzuți, să ne îndrepteze pre calea poruncilor sale și să ne dea sfîrșit bun, ca de pururea să fie mărit și proslăvit în vecii vecilor. Amin.

CAZANIE LA ADORMIREA PREASFINTEI NĂSCĂTOAREI DE DUMNEZEU

Pohta și dragostea ce văz la această cinstită și sfântă adunare mă îndeamnă și neștiind a vorbi, măcar că vorba mea nu iaste vrednică niciodată ca să îndulcească cu vreun mijloc auzirile ascultătorilor, iac încăș domnul Hristos, carele au săturat cu 5 pâini 5.000 de suflete și au îndreptat sărăciia și neputința ucenicilor lui cu bogăția darului său, acelaș și înaintea dragostei voastre, prin mijlocul vorbelor mele cele neritoricite va întinde masă duhovnicească.

De multe ori au stătut în socoteala mea, că doară aș putea afla ceva nou să zic întru cinstea și lauda preasfintei Născătoarei de Dumnezeu și pururea fecioarei Mariei, dară n-am putut afla nimica. Nu doară că nu sînt cuvinte multe și de multe feliuri de vorbe a să grăi întru lauda mărireii ei, ci pentru că fiind mintea mea turburată de norul neștiinții și mai vîrtos întunecată de socoteala dumnezeeștilor și prealuminatelor ei daruri, îmi înfruntez și-mi ticăloșesc nevredniciia și neștiința învățaturii mele. Că de vreme ce cei învățați și pedepsiți întru bunătăț stau de să miră de mărirea ei, dară eu, cel neînvățat și departe de toate bunătățile, ce voi face?

Drept aceia dară, îmi caut și far'de voia mea a conteni de a mai iscodi să aflu înălțimea fecioriei ei, întru care acu anevoe să sue gîndurile omenești și adîncimea darurilor ei, carele nu să pot vedea lesne nici cu ochii îngerești, ci numai cu acel tituluș ce i s-au dat mai nainte de toț vecii de la părintele cel fără de început și vecinicul Dumnezeu, prin mijlocul îngerului Gavriil. Acela și eu cu cucerie și cu multă frică îl voi zice, întru lauda și cinstea ei: „Bucură-te ceia ce ești plină de dar, Domnul e cu tine”. Că mai mare și mai lăudat și mai cinstit tituluș decît acesta nu s-au dat din veci, nimănui, nici să va da pînă în veci, fără numai ei; că au aflat har înaintea lui Dumnezeu, care n-au aflat alta niciodată, după cum i-au zis îngerul. Iară de să va afla și vreun (periergos), adecă prepuitoriu să zică cum că aceste cuvinte, de nu cu acest mijloc, iar într-alt chip s-au zis și la alții, precum să vede în multe locuri ale sfintei *Scripturi*, că întîi la al patrulea cap al Facerii zice pentru Avel: „Că căută Dumnezeu asupra lui și asupra darurilor lui”; pentru Enoh: „Și fu, zice, bine plăcut lui Dumnezeu și nu să afla pentru că l-au mutat pre dînsul”; pentru Noe: „Că au aflat har înaintea domnului Dumnezeu și-l păzi de potop”; pentru Avraam: „Că crezu, zice, pre Dumnezeu și i să socoti lui întru dreptate și-l făcu părinte a multe neamuri”, pentru Iosif: „Că era Domnul cu dînsul și vărsă asupra-i milă și-i dede lui har”; pentru Moisi, că i-au zis: „Și cuvîntul acesta carele ai zis tu ți-l voi face pentru că ai aflat har înaintea mea și te știu decît pre toți”; pentru David că i-au zis: „Aflat-am om după pofta inimii mele, pre fiul lui Iese, carele va împlini toate cererile mele”.

Și pentru ca să nu mai lungesc cu vorba, tuturor prorocilor și tuturor sfinților și celor mai înainte de lege și celor după lege li s-au zis cuvinte de bucurie, prin mijlocul îngerilor și li s-au dat de la Dumnezeu dar și milă, însă acoperit.

Iară sfintei Fecioarei s-au dat cuvântul bucuriei ceii adevărate, care iaste mai presus decît toată mintea, în slavă și în cinste mai veselitoare, covîrșind pre toți cu darul și cu mila „Bucură-te ceia ce ești plină de dar, Domnul e cu tine”. Și nu numai pentru bucuria aceasta ce i s-au dat să ferește de toate neamurile, ce și pentru numele ei cel preacinstit ce i s-au dăruit, de să numește Mariam. Că precum iaste numele Fiiului ei mai presus decît toate numele, după cum zice fericitul Pavel: „Și i-au dăruit lui nume care iaste preste tot numele”, așa și numele ei iaste preste tot numele, după al lui Iisus.

Și precum întru numele lui Iisus să pleacă tot genunchiul celor cerești și celor pămîntești și celor de supt bezne, așa iaste și ia, mai cinstită în cer decît heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decît serafimii și pre pămînt mai închinată și mai fericită ca o împărăteasă a lumii, de toț credincioșii pămîntului și supt bezne mai strașnică și mai înfricoșată asupra dracilor decît toți sfinții; întru care nume Mariam, după a mea proastă socoteală, înțelegem cum că cuprinde în sine trei lucruri: una pentru că fiind numele acesta de trei (silaves), adecă de trei înjugări, să înțelege cum că au născut o fată a sfintei troițe, pre Fiiul și cuvîntul lui Dumnezeu; a dooa că are fieștecare înjugare cîte 2 slove și să înțelege cele doao firi ale lui Hristos, adecă cea dumnezeiască și cea omenească; a treia că sînt 6 slove de toate într-acest nume, cu carele înțelegem cele 6 taini mari și preste fire, adecă blagoveștenia, nașterea, botezul, moartea pre cruce, înviarea și înălțarea la ceriu. Cu blagoveștenia s-au descoperit taina cea mai înainte de toț vecii ascunsă; cu nașterea s-au împăcat ceriul cu pămîntul, adecă Dumnezeu cu omul; cu botezul ne-am îmbrăcat cu haina nesticăciunii; cu moartea ni s-au dat viața; cu înviarea ni s-au dat bucuria și cu înălțarea la ceriu, șăderia de-a dreapta lui Dumnezeii, Tatăl.

Așijderea și în cuvintele cele de bucurie ce i-au zis îngerul: „Bucură-te ceia ce ești plină de dar, Domnul e cu tine”, iar înțelegem numele preasfintei troițe. Că în cuvîntul ce zice: bucură-te, să înțelege Fiiul, că el iaste toată bucuria lumii; în cuvîntul ce zice: plină de dar, să înțelege Duhul Sfînt, prin care să dau toate darurile și în cuvîntul cel ce zice: Domnul e cu tine, să înțelege Tatăl, că el iaste Domnul a toate, văzutelor și nevăzutelor.

Dumnezeu însă, carele numai cu un cuvînt au făcut și au zidit toate lucrurile cele văzute și nevăzute, poate cu adevărat, cu cea desăvîrșit a lui preputernicie, să facă stele mai luminoase decît acestea ce strălucesc pre ceriu și lună mai iscusită decît aceasta ce ne povățuiaște noaptea și soare mai strălucitoriu și mai luminat decît acesta, carele stinge cu lumina lui toate celialalte lumini și ceriuri mai mari și mai largi în rotocolime și păsări mai cu dulce glasuri și flori mai cu multe mirosuri și copaci mai nalți și mai roditori și vînturi mai sănătoase și văzduhuri mai de folos și hiară mai multe

la număr și mai de multe feliuri și mai multe lumi decît aceasta ce lăcuim poate să zidească în mărime și în meșterșug mai minunate; iară o zidire care să covîrșască în vrednicie pre Maica lui Dumnezeu nu va putea să facă niciodată, măcar că iaste preaputernic. Pentru că precum nu iaste cu puțință nu zic să socotească, ce nici cu mintea să gîndească neștine o ființă mai cuvioasă și mai naltă decît dumnezeirea, așa nici o zidire mai covîrșitoare decît aceia ce au născut pre un Dumnezeu carele s-au făcut om. Că pre dînsa o au ales Dumnezeu, mai înainte decît toată zidirea, pentru ca să-i fie lăcaș vecinic, după cum grăiaște David: „Aceasta iaste odihna mea în vecii vecilor și într-însa voiui lăcui, pentru că o am ales”.

Aleasă iaste, cu adevărat, ca soarele, pentru că iaste încununată cu toate razele darurilor dumnezeiești și strălucește mai vîrtos între celelalte lumini ale ceriului.

Aleasă iaste și frumoasă ca luna, pentru că cu lumina sfințeniei stinge celelalte stele și pentru marea și minunata strălucire de toate șireagurile stelelor celor de taină să cinstește, ca o împărăteasă.

Aleasă iaste ca revărsatul zorilor, pentru că ia au gonit noaptea și toată întunecimea păcatului și au adus în lume zioa cea purtătoare de viață.

Aleasă iaste, că iaste izvor carele cu curgerile cereștilor bunătăț adapă sfîntă biserică și tot sufletul creștinesc.

Aleasă iaste, că iaste chiparos carele cu nălțimea covîrșăște

ceriurile și pentru mirosul cel din fire s-au arătat departe de toată stricăciunea.

Aleasă iaste, că iaste crin, că măcar de au și născut între mărăcinii nenorocirii ceii de obște, iar nu ș-au pierdut niciodată podoaba albiciunii.

Aleasă iaste că iaste nor carele n-au ispitit nici o greime a păcatului.

Aleasă iaste, pentru că iaste fecioară mai nainte de naștere, fecioară în naștere, fecioară și după naștere și iaste o adîncime nepreceptă a bunătăților și o icoană însuflețită a frumoseților celor cerești. Iaste o grădină încuiată dintru care au eșit floarea cea neveștejită și fîntîna pecetluită, dintru care au curs izvorul vieții, Hristos.

Pre aceasta au văzut-o Moisi în muntele Sinaei, ca un rug aprins și nu ardea.

Pre aceasta au văzut-o Aaron, ca un toiag înflorit și plin de roadă.

Pre aceasta au văzut-o Iacov, ca o scară întărită, din pămînt pînă în ceriu și îngerii lui Dumnezeu să suiia și să pogorîia pre dînsa.

Pre aceasta o au văzut-o Iezechiil ca o ușă încuiată, prin care nimenea n-au trecut.

Pre aceasta o au văzutu-o Ghedeon, ca o lînă, Avvacum ca o dumbravă umbroasă, Daniil ca un munte” și Solomon ca un pat.

Aceasta astăzi să mută de pre pămînt la ceriu; lasă întristăciunea și să duce la bucurie, lasă cele de jos și priimește cele de sus; lasă cele stricăcioase și cîștigă cele nemuritoare și vecinice. Astăzi

Îș dă preasfânt sufletul ei în mâinile Fiiului ei și cu cântări îngerești și apostolești să petrece cinstit trupul ei în satul Ghethsimani, spre îngropare.

Astăzi ceriul întinde sînurile sale și primește pre ceia ce au născut pre cela ce nu-l încape toată zidire.

Astăzi să minunează toate puterile cerești, zicînd una cătră alta: cine iaste aceasta ce să sue din pustiiu, adecă de pre pămînt, la ceriu? Cine iaste aceasta care să ivește ca zorile, frumoasă ca luna și aleasă, ca soarele? Cine iaste aceasta ce să sue de pre pămînt în ceriu, albită, înflorită, întru care hulă nu iaste? Rădicaț porțile voastre, zic cetele cele îngerești, una cătră alta și cu cântări de laudă priimiț pre împărăteasa ceriului și a pămîntului, care vine, să lăcuiască den a dreapta împăratului Dumnezeu, cu îmbrăcăminte cu aur îmbrăcată, împistrită, după cum zice David, căci aceasta iaste ceia ce au împăcat ceriul cu pămîntul și pre Dumnezeu cu omul. Aceasta iaste bucuriia celor drepiți și nădejdia celor păcătoși.

Pre aceasta, dară și noi, cu toții trebuie cu dragoste, cu cucerie, cu inimă curată și cu cântări de laudă să o cîntăm și să o laudăm, ca pre o Maică a lui Dumnezeu și cu bucurie sufletească să prăznuim adormirea ei. Ce, o Maică Fecioară, acest norod ce stă înaintea mării-tale, văzînd înălțimea curățeniei tale și cunoscîndu-ș ei nevredniciia și smereniia lor, nu îndrăznesc, fără de mijlocitoriu ca să-ț aducă căzuta închinăciune și mulțemită, pentru multele faceri de bine și să se roage ca să te milostivești asupra lor. Pentru aceia eu, nevrednicul și mult păcătosul robul tău, fiindu-le tată sufletesc, rînduit de Fiiul tău, prin mijlocul meu să roagă cu toții, cu căldură, dintru adîncul inimii zicînd: stăpîna de Dumnezeu născătoare, împărăteasa ceriului și a pămîntului, cinstea și slava creștinilor, ceia ce ești mai naltă decît ceriurile și mai curată decît soarele. Fecioară prealăudată, nădejdia celor păcătoși și liniștea celor bătuți de valurile păcatelor, caută asupra norodului tău, vezi moștenirea ta, nu ne lăsa pre noi, păcătoșii, ci ne păziaște și ne mîntuiaște de vicleșugurile diavolului, că ne-au împresurat scîrbele, nevoile, răotățile și necazurile. Dă-ne mîna de ajutoriu, Fecioară, că perim. Nu te îndura de noi, că pre tine te avem ajutătoare și la tine nădăjduim, ca cu rugăciunile tale ce6le preapute6rnice și nebiruite, să îmblînzești, pre Fiiul tău asupra noastră, ca să-ș întoarcă mila sa cea bogată spre noi; și încăș roagă cu căldură, ca să dea pute6re dintru înălțimea lăcașului său și prealuminatului nostru domn, pre carele proniia sa l-au ales și l-au pus preste acest norod, ca să poată chivernisi cu înțelepciune întreagă turma ce i s-au încredințat, în mulți ani luminat, cu ferricită sănătate și să o apere de lupii cei văzuț și nevăzuț. Să păzească și toată cinstita această boerime de toate primejdiile și de toate viicleșugurile vicleanului și să le dea dragoste, unciune, spor și ajutoriu întru toate; și să ne învrednicească pre toț de obște ca să petre6cem toată viața noastră cinstită, curată și fără de prihană, ca cu o gură și cu o inimă pre dînsul de pururea să-l mărim și ție să zicem: „Bucură-te ce6ia ce ești plină de dar, Domnul e cu tine”.

LA DUMINECA VAMEȘULUI, CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ

Pohta cea mare și dragostea cea curată, iar mai vîrtos să zic, datorii cea părințească ce am cătră dragostea voastră m-au îndemnat astăzi de am venit aici, pentru ca să vă cercetăm suflete6ște, de vreme ce m-au rînduit Dumnezeu ca pre un nevre6dnic să vă fiu păstor și părinte sufletesc și învățătoriu la lucrurile ce6le ce ar fi spre folosul mîntuinții sufletelor voastre. Pentru care lucru aveț datorie cu toții, de la mic pînă la mare, să mă ascultaț la ce6le ce vă învăț de bine și de folos, că acea ascultare nu o faceț mie, ci lui Hristos, după cum zice la 10 capete ale Lucăi: „Cel ce ascultă pre voi, pre mine ascultă și cel ce să leapădă de voi, de mine să leapădă”. Așijderea și fericitul Pavel zice la 13 capete cătră ovre6i: „Fraților, plecați-vă învățătorilor voștri și vă cuceriț lor că priveghiază pentru sufletele voastre, ca cum ar fi să dea cuvînt, ca cu bucurie aceasta să facă, iar nu suspinînd, că nu iaste de folos voao aceasta”.

Drept ace6ia n-am pregetat, nici am lenevit, ca să nu fac datorie, după porunca stăpînului și învățătorului nostru Hristos, căruia mă și rog ca să-m dea pute6re să vă pociu spune ceva de folos; ci vă pohtim de ascultare.

Precum un om casnic, vrînd ca să samene grîu curat în holda lui, pune multă nevoieț de-l cerne și-l curăță de neghină și de altele, așa și sfinții părinții noștri au pus multă nevoieț de au cernut cu ciurul chibzuelii toată sfînta *Scriptură* și au ales ca niște grîu curat din toate bunătățile cîte ar putea fi aceste trei bunătăț mari: credința, nădejdia și dragostea și le-au sămînat în holda sfintei biserici, adecă în adunarea și în inima celor credincioș. Și are datorie fieștecare creștin a le ținea și a le face, căci fără aceste trei bunătăț nu iaste cu putință nici cu un mijloc să se mîntuiască creștinul, măcar de ar zice cine ce va vrea, căci acestea sînt temeele creștinătății. Că precum nu iaste cu putință a trăi neștine pre pămînt fără de hrană trupească și fără de îmbrăcăminte și fără de somn, așa nici fără de aceste trei bunătăț carele sînt, precum am zis și mai sus, credința, nădejdea și dragostea. Ce întîi voiu zice puține cuvinte pentru nădejde și pentru dragoste, apoi voiu zice, pre urmă și pentru credință, mai pre larg.

Nădejdea iaste o îndrăzneală adevărată cătră Dumnezeu, dată în inima omului, din dumnezeiasca strălucire, ca să nu să deznădăjduiască niciodată de darul lui Dumnezeu, ci să fie încredințat cum că va lua, prin pocăință, ertăciune păcatelor și verice altă cerere, sau trecătoare, sau vecinică. Și iaste nădejdia de 2 feluri: una bună și alta rea. Bună iaste aceia cînd nădăjduiaște cineva la Dumnezeu să se mîntuiască, sau alt bine ce va să petreacă, că nici ostenește, nici cheltuiaște nimic, cum zice David, că: „Cel ce nădăjduiaște spre Dumnezeu mila îl va încungiura”. Rea iaste aceia cînd

nădăjduiaște cineva la om să-i facă vreun bine, sau vreo îndemînă la lucrurile ceste trecătoare ale lumii, care nădejde iaste mincinoasă și deșartă, cum zice iarăș David: „Nu vă nădăjduit pre boiari, pre fiii oamenilor, la carii nu iaste mîntuire”. Așijderea zice și Solomon: „Blestemat să fie tot cel ce nădăjduiaște spre om”.

Dragostea încă iaste o unire a mulți într-una și cale cătră Dumnezeu și vîrf tuturor bunătăților, după cum o adeverează și fericitul Pavel la 13 capete cătră corintheni, zicînd: „Decît credința și decît nădejdia iaste mai mare dragostea”. Și iaste și aceasta de 3 feliiuri: una dumnezeiască, alta firească și alta pătimitoare și rea. Dragostea cea dumnezeiască iaste aceia ce zice la *A dooa lege*, la 6 capete: „Să iubești pre domnul Dumnezeuul tău i proci”; iar cea firească iaste ceia ce iubesc părinții pre fii și fiii pre părinți și fieștecare pe ruda sa și pe priiatenii săi. Iar pentru dragostea cea pătimitoare și rea, nu vom zice nimic, pentru căci fieștecare înțelept și temătoriu de Dumnezeu o cunoaște că nu e bună; și pentru aceia, lipsească vorba ei de la mijloc, ca să nu ne spurcăm auzul.

Credința iaste ființa celor nădăjduite și lucrurilor celor ce nu să văd dovediri, după cum zice apostolul Pavel: „Și fără de credință nu iaste cu putință nimeni să se mîntuiască”, precum vedem aceasta la toț sfinții și la toț dreptii cei mai înainte de lege și cei de după lege. Că pentru credința lor cea dreaptă au aflat har înaintea lui Dumnezeu și au făcut minuni mari și preste fire, făcînd folos și lor și altora; și era de pururea ochii lui Dumnezeu asupra lor și cu urechile lui asculta rugăciunile lor, după cum zice David.

Așijderea și în sfînta *Evanghelie* vedem, în bogate locuri, că cei ce mergea la domnul Hristos, cu credință, auziia din gura lui: „După credința voastră să se facă voao” și îndată să tămăduia, ver de ce boală ar fi fost. Și putem lua pildă și de pe vameșul acest de astăzi, ce pomenește sfînta *Evanghelie*, că bătîndu-ș pieptul și zicînd cu credință: „Doamne, fii milostiv mie, păcătosului” să pogorî îndreptat.

Dară noi, acum, că ne numim creștini, de pe ce fapte bune socotiț că ne vom putea arăta creștinătatea și blagocestiia ce avem și să fim aleș și despărțiț de neamurile ce zicem noi că sînt păgîni? Că de vom zice: de pe credință, ne înșălăm, că noi credință nu avem: că de am avea credință am iubi pre Dumnezeu și am păzi cuvintele lui și am face, după putință, poruncile lui. Că zice la Ioan, în 14 capete: „De mă iubește neștine, cuvîntul meu va păzi”. Iar noi, în loc de a-l iubi și a-i păzi cuvintele îl înjurăm și-i ținem cuvintele de rîs și de batjocură, ca cînd ar fi niște basne. Iar de mă veț întreba, în ce chip îl înjurăm, să vă spui: cînd înjurăm de lege pre cineva, pre Dumnezeu înjurăm. Că v-am spus mai sus, că credința iaste numai de un fel și toț oamenii cred în Dumnezeu, că Dumnezeu iaste liagea și făcătoriu legii; și pentru căci înjurăm legia, înjurăm pre Dumnezeu și pentru aceia, iată dară, că n-avem credință.

De vom zice de pe nădiajde, că sîntem aleși din păgîni, nici aceasta nu o avem, căci că de am avea credință, poate doară că am avea și nădiajde, că v-am spus mai sus că întîi iaste să crează neștine